

Justiitsministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Teie 09.04.2021 nr 10-4/2398-1

Meie 30.04.2021 nr 4/104

Arvamuse võlaõigusseaduse ja tarbijakaitseaduse muutmise seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud Maris Lauri

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi kaubanduskoda) tänab Justiitsministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust võlaõigusseaduse ja tarbijakaitseaduse muutmise seaduse eelnõu (edaspidi eelnõu) kohta, millega võetakse üle kolm Euroopa Liidu direktiivi: digitaalse sisu direktiiv (EL) 2019/770, tarbijalemüügi direktiiv (EL) 2019/771 ning tarbija õiguste moderniseerimise direktiiv (EL) 2019/2161. Tutvustasime eelnõuga kavandatavat ka kaubanduskoja liikmetele ning järgnevalt toome liikmetelt saadud tagasiside põhjal välja mõningad märkused ja ettepanekud.

Mõistame, et eelnõuga võetakse valdavalt üle direktiivide sätteid, mis on liikmesriikidele ülevõtmiseks kohustuslikud. Siiski teeb ettevõtjatele muret, et eelnõuga lisatavad sätteid on üsna teoreetilised, tehnilised ja kohati ebaselged ning nende mõistmine ja rakendamine praktikas osutub tõenäoliselt keeruliseks.

1. Digielemendiga kauba mittevastavus

Eelnõu § 1 punktiga 3 tehakse ettepanek täiendada võlaõigusseadust (edaspidi VÕS) mh digitaalse elemendiga asja definitsiooniga. Digitaalse elemendiga asi on eelnõu kohaselt vallasasi, mis sisaldab digitaalset sisu või digitaalset teenust või millega on ühendatud digitaalne sisu või digitaalne teenus sellisel viisil, et digitaalse sisu või digitaalse teenuse puudumise korral ei täidaks asi oma otstarvet.

Juhul, kui tarbija ostab digitaalse elemendiga asja, vastutab müüja nii asja kui sellise eest kui ka asjas sisalduva või sellega seotud digitaalse sisu või teenuse eest. Eelnõu § 1 punktiga 59 pakutakse küll välja tagasinõudeõigust puudutav säte, mille kohaselt võib tarbija ees lepingutingimustele mittevastavuse eest vastutav müüja kasutada õiguskaitsevahendeid tehinguahela varasemates etappides osalenud isiku suhtes, sh nõuda kahju hüvitamist vastavalt nendevahelisele suhtele. Samas tuleb arvestada sellega, et mittevastavuse tuvastamine ja ka tootja vastutusele võtmine, võib praktikas osutada keeruliseks. Üldjuhul müüvad kohalikud ettevõtted digitaalse elemendiga asju konkreetselt sellisel kujul nagu need on tootja poolt müüki antud. Kohalikel tootjatel puudub tõenäoliselt ka võimalus mõne välismaise suurtootjaga sõlmitud lepingus vastutuse (aga ka kohalduva õiguse) sätteid oluliselt mõjutada. Sellest

tulenevalt on mõnevõrra ebaselge, kes ja kuidas peaks hakkama digielemendi mittevastavust kontrollima ning kuidas saab Eestis tegutsev edasimüüja end praktikas tegelikult kaitsta, esitada ettekirjutusi ja kahjunõudeid suurtele välismaistele tootjatele ja tarkvara ettevõtetele. Kuivõrd aga sätted on sellisel kujul kohustuslikud, siis ettevõtjad vajavad vähemalt praktilisi näiteid, suuniseid selle kohta, kuidas nad saaksid eelnõu jõustumiseks ette valmistada ning kehtima hakkavaid sätteid praktikas täita.

2. Erireegli kehtestamine kasutatud asjade jaoks

Tarbijalemüügi direktiivi artikli 10 lõike 6 kohaselt võivad liikmesriigid sätestada, et kasutatud kauba puhul võivad müüja ja tarbija kokku leppida lepingutingimustes, mis näevad ette artikli 10 lõigetes 1, 2 ja 5 osutatutest lühema vastutuse tähtaja või aegumistähtaja, tingimusel et kõnealune tähtaeg ei ole lühem kui üks aasta.

Kaubanduskoda teeb ettepaneku sätestada kasutatud kaupadele vastav erisus. Lühema vastutuse tähtaja kasutamine võib olla vajalik eelkõige olukordades, kus kasutatud asjade näol on tegu olemuslikult juba kulunud asjadega ning kaheaastane vastutuse tähtaeg võib seada tarbija ootusi kauba kvaliteedi ja omaduste osas põhjendamatult kõrgele. Samal ajal, kui reaalset võib olla kauba esmasest üleandmisest ja kasutama hakkamisest möödas enam kui kaks aastat ning asjal võivad esineda just kulumisest tekkinud vead. Niivõrd pika aja möödudes võib teatud kaupade puhul puuduse tekkepõhjuste tuvastamine olla küllaltki komplitseeritud.

3. Osad sätted vajavad muutmist või selgitamist

Kaubanduskoja hinnangul vajavad osad eelnõukohased sättesõnastused muutmist või täiendavat selgitamist. Vastasel juhul võivad need seaduseadressaatidele ebamääraseks jääda ja sätete rakendamine praktilisel tasandil problemaatiliseks osutada. Järgnevalt toome välja eelnõukohased sätted, mis vajavad meie hinnangul täpsustamist/asendamist kas eelnõus endas või kui see ei ole direktiividest tulenevalt võimalik, siis tuleks täpsustus või selgitus (sh praktiliste näidete abil) lisada eelnõu seletuskirja.

- 3.1. Eelnõu § 1 punktiga 23 tehakse ettepanek muuta VÕS § 54 lg 1 punkti 2 selliselt, et sidevahendi abil sõlmitava lepingu korral tuleb ettevõtjal teatud juhtudel esitada tarbijale lepinguelse teabena ka üksikasjad veebipõhiste suhtlemise vahendite kohta. Samas ei selgu eelnõust ega seletuskirjast, milliseid üksikasju kaupleja täpsemalt esitama peab ning kui detailselt see teave tarbijale esitada tuleb.
- 3.2. Eelnõu § 1 punktiga 29 täiendatakse VÕS-i §-ga 54³ kehtestades teavitamisnõuded internetipõhiste kauplemiskohtade kaudu sõlmitud lepingutele. Nimetatud paragrahvi lõike 1 sõnastuses on kasutatud mõisteid „veebisait“ ja „veebisaidi osa“, samas lõike 3 punktis 1 on kasutatud mõistet „veebileht“. Teeme ettepaneku kasutada selguse mõttes läbivalt ühte mõistet.
- 3.3. Eelnõu § 1 punktiga 34 soovitakse lisada VÕS-i § 62¹⁴ lg 3 p 4, mille kohaselt on tarbijal õigus alandada hinda või leping lõpetada muu hulgas siis, kui lepingutingimustele mittevastavus on nii tõsine, et õigustab kohest hinna alandamist või lepingu lõpetamist. Eelnõuga lisanduva lõike 5 kohaselt on tarbijal õigus leping lõpetada üksnes juhul, kui lepingutingimustele mittevastavus on oluline. Eelkõige

tekkis kaubanduskojal küsimus, mida võiks praktikas mõista „tõsise mittevastavuse“ all. Eelnõus on toodud küll üks näide, kuid meie hinnangul sellest siiski ei piisa ja tuleks täiendavalt täpsustada. Muu hulgas tuleks ka välja tuua, mille poolest erineb „tõsine mittevastavus“ „olulisest mittevastavusest“. Juhul, kui erinevus puudub, on eelnimetatud sätted üksteist dubleerivad.

- 3.4. Sarnaselt käesoleva kirja punktis 3.3 toodule vajab muutmist või täpsustamist ka eelnõu § 1 punktiga 52 tehtavad muudatused VÕS §-s 223. Eelnõukohane VÕS § 223 lõike 1 punkti 4 on ostjal õigus müügilepingust taganeda mh juhul, kui lepingutingimustele mittevastavus on nii tõsine, et õigustab kohest müügilepingust taganemist. Lõike 5 kohaselt saab ostja müügilepingust taganeda, kui lepingutingimustele mittevastavus on oluline.

Loodame, et peate võimalikuks meie märkuseid ja ettepanekuid arvesse võtta. Vajadusel olema valmis neid ka täiendavalt selgitama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

Koostanud: Kristina Jerjomina kristina.jerjomina@koda.ee, 604 0071